

Kavafis amb melangia

OPINIÓ

EN TEMPS DE 'TRUMPADES', EL VOLUM 'POEMES' DE K.P. KAVAFIS (EDICIONS CAL·LÍGRAF), AMB LES TRADUCCIONS RIBIANES DE 1962 EN EDICIÓ (ESPLÈNDIDA) D'EUSEBI AYENSA EM SEMBLA AIRE FRESC

Crec que va ser Carles Riba qui va dir que el dia que Josep Carner havia començat a estudiar la llengua anglesa, havia estat un gran dia per a la poesia catalana. Modestament m'afegiria a sentenciar i diria que el dia que Riba va traduir (i es va publicar posteriorment, 1962) Konstandinos P. Kavafis, també va ser un gran dia per a la nostra poesia. Egoïstament, també per a mi. Deixo per als musicals la consideració de la importància de Kavafis. No és el meu terreny genuí, encara que espero escoltar aviat les versions musicals kavafianes de Josep Tero.

Feta la prèvia, hi he d'afegir la meua sorpresa que, en els temps de *trumpades* que vivim, el volum *Poemes*, de K.P. Kavafis (Figueres: Edicions Cal·lígraf), que les traduccions ribianes de 1962, en edició (esplèndida) d'Eusebi Ayensa, em resulta una mena d'aire fresc o, més patèticament, d'esperança, bo i advertint les eventuales lectores (genèric intencionat, cal que ho digui?) que no em proposo un text crític. Em pesen massa el Doctor Johnson i la seva acòlita Virginia Woolf. Serà, doncs, un *texte*, que sempre dic que diuen els francesos, a càrrec d'una *common reader*. A veure si així jo mateixa absorbeixo la poesia que, molt sovint, se li escapa a la crítica pura i dura.

Diria, però, que cal situar-se als anys seixanta del segle passat. La cultura catalana no tenia, pràcticament, cap mitjà de difusió més que el boca-orella. Així, *La Plaça del Diamant* de Rodoreda no va començar a aixecar el vol fins al cap d'uns anys. (Per cert, quin any més venturós, aquell 1962!) Érem pocs, no tan ben avinguts com alguns pretenen, però escriure i, com a conseqüència, llegir, en llengua catalana tenia un prestigi que ja voldríem ara. Conseqüentment, tres anys després de la mort del Mestre Riba ("Si tu no hi ets, qui ens jutjarà", diu el poema "Mort

MARTA
PESSARRODONA

de Carles Riba", de Pere Quart), l'editorial Teide publicava el volum *Poemes de Kavafis*, amb selecció i traducció del Mestre, nota preliminar de Joan Triadú i il·lustracions de Josep M. Subirachs. Una edició magnífica a qui Ayensa, un kavafià sortosament encara jove, ambició i generós, ret l'homenatge degut.

Com que parlar d'època franquista té un regust semblant al que tenia en aquells anys, quan pares i avis ens parlaven de la Guerra Civil, voldria aclarir que, a desgrat de la brillantor de la frase, atribuïda a Vázquez Montalban, –"contra Franco vivíem millor" –, no em canviaria pas. Més aviat, tenir a les mans el volum Riba/Kavafis era com respirar en una atmosfera força irrespirable.

De tota manera no creguem que, fins i tot en aquella ambient forçadament enrarit, no hi va haver quòrum davant de les versions ribianes. Per la meua part, anys més tard de la publicació, començava la meua relació amb un ribià de tota la vida. Em refereixo a Gabriel Ferrater. Incidentalment, Ayensa, al magnífic prò-

leg l'esmenta abundantament amb criteris que, modestament, no comparteixo del tot. Doncs bé, el Gabriel, que no sabia grec, tot i no abaixar la guàrdia del seu ribisme, s'havia decebut davant d'aquelles versions que, imagino, havia ja llegit o en francès (Yourcenar) o en l'edició anglesa de 1952. Atribuïa mancaments en la versió ribiana per la seva condició de catòlic practicant. I ell era un agnòstic reusenc, com a mínim!, amb un oncle que, per insultar, deia "catòlics"!

El punt dolç de la discrepància ferrateriana era el mot *colga* emprat per Riba, quan ell creia que havia de ser una cosa semblant a *cardar*. Conseqüentment, quan fa pocs anys vaig assistir a Formentor a un diàleg públic entre dos mallorquins il·lustres, Baltasar Porcel i Biel Mesquida, i vaig escoltar que *colga* podia ser un equivalent de *cardar*, no vaig poder oblidar que, quan Riba estava traduint Kavafis, ell i la gran poeta també Clemen-tina Arderiu, i muller seva, havien passat uns dies congressuals i poètics a Formentor. Hauria triat un mallorquinisme, diguem, el Mestre?

A la terra queda el magnífic treball d'Eusebi Ayensa, una quarta generació de kavafià català, si no m'erro: Joan Ferraté, Carles Miralles, Alexis-Eudald Solà..., als quals Ayensa ret tribut o hi discuteix quan toca. Tot plegat em fa pensar que si alguns dels nostres grans poetes (genèric obligat) haguessin tingut la sort d'un E.M. Forster, com va tenir Kavafis, una altra sort tindria la cultura catalana. Alegrem-nos, però, que un dia Carles Riba va traduir Kavafis i que, avui, Eusebi Ayensa, més fluent en grec actual que Varoufakis (en sóc testimoni) segueix l'estela que, en prosa, també va seguir la seva mestra, Maria Àngels Anglada. Quina melangia... kavafiana, però.

Poeta i escriptora